

Kas tuulearendused võivad tuua kogukonnale majanduslikku kasu?

Eelmises “Vaimu ja vägi” lehes tutvustasime keskkonnaseaduse alusel määratavat keskkonnahäiringu hüvitamise tasu, mida tuulepargi arendaja peab maksma kohaliku omavalitsuse üksusele (KOVile), mille territooriumil tuulepark asub. KOV jagab sellest kuni 50% edasi tuulikute mõjupiirkonnas olevate eluruumide omanikele.

Maksimaalseks tasuks ühe majapidamise kohta aastas on vastava aasta kuue kuu Eesti töötasu alammäär.

Lisaks tuulikutasule on võimalik tuulepargi planeerimise käigus jõuda arendajatega kokkuleppele kogukonnale täiendavate hüvede pakkumiseks: nt soodushinnaga elektrilepingud, teede korrastamine, spordiväljakute rajamine vms. Omavalitsuse roll on siin elanike soove ja huvisid arendajatele edastada ning jõuda kõigile osapooltele sobilike lahendusteni.

Näited on Eestis ka olemas. Näiteks Ida-Virumaal asuv Alutaguse vald ja taastuenergia tootja Sunly allkirjastasid 14. novembril 2024 ühiste kavatsuste kokkuleppe, mis paneb paika rajatava Alutaguse tuulepargi nn kohaliku kasu raamistiku. Kokkulepe hõlmab kogukonna võimalust soetada elektrit oluliselt soodsama hinnaga ning tuulepargi arendaja panustamist ajaloolise Tudulinna tuuleveski taastamisse. Ühiste kavatsuste memorandumini kohaselt saavad Alutaguse tuulepargist kuni viie kilomeetri raadiuses elavad või oma kodust tuuleparki nägevad kohalikud elanikud kümneks aastaks võimaluse osta elektrit fikseeritud hinnaga 4,9 senti/kWh. See hind on ligikaudu poole soodsam 2023. aasta keskmisest elektri turuhinnast (10,92 senti/kWh).

Ka Lügänuuse valda kavandatava energiapargiga (www.luganuseenergiapark.ee) on lisaks seadusest tulenevale tasule ette nähtud lisaboonused. Näiteks kodumajapidamised, mis asuvad lähimast tuulikust kuni 1,5 km kaugusel, saavad kuni 10 000 kWh/aastas tasuta elektrit tuulepargi tööperioodi ajal. Käesoleval aastal valmis tuulearendajatega koostöös uus betoonist skate-park Kiviõli linna.

Väike-Maarja vallas koostatavad tuulearenduste detailplaneeringud on alles algusjärgus, kuid ka siin on arendajad pöördunud vallavalitsuse poole, et sarnaseid kokkuleppeid kogukondade ja elanikega läbi arutada ja seejärel ka teostada. Kui kaardistada võimalikke edaspidiseid kokkuleppeid, siis need sarnanevad nii Alutagusel kui ka Lügänuuse vallas olevatega. Näiteks: soodsam elektrienergia tuulealade läheduses olevatele majapidamistele, kogukonnaprojektides osalemine, piirkonna jaoks oluliste kultuuri- ja spordiürituste toetamine, tööstusalale otseliini rajamine, aga näiteks ka haridusvaldkonna stipendiumifondi rahastamine (head õpitulemused, olümpiaadidel osalemine) või ka näiteks gümnaasiumiastme õpilaste toetamine autojuhilubade soodsamaks omandamiseks. Ka on arendajad huvitatud, et just siit piirkonnast asuks mõni noor tuulikute hooldustehnikuks õppima ning nad oleksid nõus noore õpinguid rahaliselt toetama.

Ka Riigikogu juures tegutseva sõltumatu mõttekoja ehk Arenguseire Keskuse uuringud näitavad, et kavandatavate tuuleparkide lähedal elavad inimesed ootavad nii otsest rahalist kompensatsiooni kui ka seda, et tuuleenergia arendamine tooks kasu kogukonnale ja omavalitsusele laiemalt.

Samas kõiki otseseid kasusid omavalitsusele on raske ette ennustada. Energiamahukad ettevõtted otsivad elektritootjaid, kellelt otse vajalikku odavat energiat osta. Seetõttu toob tuuleparkide rajamine ja sealt elektrivarustuse otseliinide ehitamine tööstustsoonidesse (näiteks Ebavere tööstuspark) uusi töökohti, tootmisettevõtteid ja sellega ka suuremat maksutulu, andes kogu maakonna majandusele uue hingamise.

Tuuleenergia arendajad soovivad algselt kohaliku kogukonnaga dialoogi, et arutada läbi, millised projektid ja tegevused oleksid just Väike-Maarja vallas vajalikud ja olulised, et seejärel osapoolte panus ja täpsemad detailid kokku leppida.

Paar positiivset näidet on ka meie vallas juba täna olemas: paigaldatud jalgrataste avalik remondipukk Väike-Maarja staadioni väravas ja ka Vao külas toimunud ratsavõistlustele aidati tuulearendajate poolt käesoleval aastal kaasa.

VÄIKE-MAARJA VALLAVALITSUS